

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 28. marca 2019 - Leto XXIX, št. 13

stran 2

»ČLOVEK S SRCOM VIDI TAU, KA JE REJSAN VAŽNO«

MŪZGE SO SE VÖPOŠIŠILE
stran 4

SLOVENIJA ODPRTA ZA UMETNOST
stran 5

DOBRO LŪSTVO, PADAŠI MI FALJO
stran 8

»Človek s srcem vidi tau, ka je rejsan važno«

Dostakrat nazajponim na tiste cajte, gda sem kak pojbiček v osnauvnoj šauli oprvin prešto po cejlom svejti eričen kratki roman francuskoga pilota ino pisatela *Antoina de Saint-Exupéryna* z naslovom »Mali princ«, v vogrskoj rejči. Lejpa pripovejst me je šaulara navčila veuke istine človečoga žitka, gda sem pa kisnej v študentski lejtaj pá naprej vzeu té knige v knjižnom slovenskom geziku v prevodi pesnika *Ivana Minattina*, mi je roman pá nika nauvogau dau.

S tem sem nej sam na svejti: do gnes so pripovejst dojobrnavuli na više tristau rejči, med šterimi najdemo zveksoga knjižne gezik, depa dosta regionalni rejči pa domanji dialektov tō. Pred lejtami sem se pogučavo z *Akošom Dončecom* z Verice, šteri je biu tistoga ipa študent slovenskoga gezik v Somboteli, pa mi je ovado, ka se ma je narodila ideja, ka »Maloga kraliča« (kak ga un zove) dojobrne na rejč vogrski Slovincov, šteroga eške itak guči lüstvo nekdešnje Slovenske krajine, gnes Prekmurja ino Porabja. Minaulo je en par lejt, v lanskem leti pa smo leko končno v rokē vzeli tenke knige, na platicaj šteri vidimo Maloga kraliča v našom ljudskom gvanti z lasicov, ki je popotnika z maloga, dalečnjoga planeta dosta navčila od lübezni (ilustracija je delo sombotelskoga molara *Csabe Oroszyna*). Knige so lani juniuša že nutpokazali v Pokrajinskoi in študijskoi knjižnici v Murskoi Soboti, letos, 22. marca zadvečerka, pa so je leko bole spoznali porabski pa prekmurski Slovenci ino Madžari, šteri so prišli v kulturni dom na Verico.

Organizatorge - Zveza Slovencev na Madžarskem ino Drüštvo za ves Verica-Ritkarovci - so se s pomočjav svoji prekmurski padašov spoj potrudili s programom. Navzauči - med njimi varaški slovenski konzul *Boris Jesih* ino podpredsednica ZSM *Andreja Ko-*

vač - so leko čüli več ljudski pa avtorski pesmi, štere je na gosli zaigrala *Mirjam Mah* ino cuj čüdovitno spejvala. Na cimbalaj go je sprejavo *Dani Kolarič* z Böltinec, talent med mladimi prekmurskimi goslarami.

Kulturni dom na Verici so napunili lidgé s té in druge strani granice

Od urednika nauve knige v prekmurskoi rejči *Branka Pintariča* smo zvödali, ka so s pomočjav grafične delavnice

nov zavestjov ino prav gezik je tisto, s kem se najbolje identificeramo.« Spomnila je, ka če rejsan je v 20. stoletji velala miseu, ka je edna sama prava rejč gezik centralne Slovenije, so v 90. lejtaj preminaučoga stolet-

ja ništerni prekmurski avtorji »začnili pisati pa ustvarjati v prekmurščini ino s tem dokazali, ka je té gezik tō za knige,

Akoš Dončec po programi s svojim nekdešnjim školnikom Šanjinom Bedičom

ANIMUS z vesnice Markišavci na nogé postavili založbo »Cajt« ranč zavolo toga, ka bi leko vödali »Maloga kraliča«. »Mi smo veseli, ka je prišlo do toga, en cajt je trpelo ino zdaj je ta kniga vō ...« je s smejom na obrazi ovado prekmurski pesnik ino gledališnik *Pintarič*.

Gezikovna lektorica »Maloga kraliča«, slavistka *Maja Hajdinjak*, je bila moderatorka programa, pa je v svoji gučaj večkrat vöpostavila, ka »Prekmurci velamo med Slovenca-mi za lidi z veukov regional-

film, muziko pa ešče kaj.«

»Tak san napiso te knige, kak gučijo tam pri Gradi, Rogasovci pa na Cankovi,« je rejč prejkvzeu prevajalec *Akoš Dončec*. »Depa pomagali so mi s Sobote pa Törnišča tü, etak leko pravim, ka s tisti krajin tü dje nika v tej knjigaj. Ranč tak je naša porabska krajina dala nika svojoga v nji.« Akoš, šteri je zdaj študent slovenske rejči v Maribori, je vöpostav, ka naslov romana je austo porabski. »Eti pri nam dje ena stara pripovejst 'Kralič pa Lejpa Vida', ka so eštje Štjed-

njarska *Nana* pripovejdali *Krajcar Karči* bačina, šteri so bili moj dober školnik. Srmak *Karči* bači bi trnok radi vidli vöpriti te knige. Strašno mi je bilau, gda san čöjo od njine smrti. Zatok san ponöjo njim na spomin etoga *Maloga kraliča*.«

Pred programom smo se malo pogučavali z *Akošom*, šteri nam je ovado, ka je pri obračanju največkrat francuski original nüco, vej je pa »nej tak žmeten. Primerjo sem ga z drugimi prevodi ino vüdo, ka so razločki, na ka trbej skrb meti.« Za edne knige v ednoj slovenskoi domanjoi rejči pa je malo špajсно, ka je prevajalec nej nüco slovensko knjižno varianto *Ivana Minattina*. »Bole sem gledö drüge slovanske prevode: češkoga, knižnoga pa gradiščanskoga rovačkoga. Ponüco san nemško pa vogrsko varianto ranč tak. Probo sem razmiti sporočilo toga romana, ka šče praviči *Saint-Exupery*.«

Prevajalec nam je povödo, ka ma je delo nej žmetno bilau, če rejsan se je mogo s svojimi uredniki večkrat malo svajüvati. »Dostakrat se jim je nej vidlo, ka sem sto nücati indašnje rejči. Dja sem pa brodo, ka bi je tak tü dobro razmili v Prekmurji,« je raztomačo *Akoš*. Vküper z lektorami so se na konci donk poglijali, ka aj bau roman v goričkom guči, depa aj nüca dölinske pa ravénske reči ranč tak. »Pri vsejm tem pa aj bi v knjigaj austö žma stare prekmurščine, štera je bralci gnesden eške skaus blüzi,« smo zvödali od lektorice *Maje Hajdinjak*, štera je spomnila na tau, ka nega pravoga standarda za tau rejč.

Akoš Dončec je na predstavitvi eške vöpostavo, ka »mi eti v Porabji mamö goučati te isti djezik, ka naša rejč je nej ovačka. Tau, ka dje v Prekmurji, je ranč tak, kak či bi eti pri nam bilau. (...) Gnes pa itak mamö gnako rejč, gnake šege pa gnaki temperament. Mali

kralič tü tak pravi, ka stare maudrosti nikdar ne zgibijo svojo pravico. Ranč tak nam kaže te indašnji čas, ka zakonj je moglo živeti naše Porabje. Zatok, ka Prekmurje, stero je po prvoj bojni prišlo pod drügo oblast, je itak poživilo našö domanjö porabsko krajino, aj ne zgibimo svo rejč pa narodno vejist.«

Prevajalec je z lejpimi rečami gučo o dvej Slovincaj s svoje vesi: o pisateljici *Ireni Barber*, štera se je prej dosta trüdila za enotnost Porabja ino Prekmurja; ino o (*Vajninom*) *Miškani Ropoši*, šteri prej eške itak najlepšo domanjö rejč guči. »Naš djezik trbej gordržati za naše potomce tü, vej je pa edna bogatost, kulturna dragocenost, je džundž v evropskoi kulturi. Ne smejmo ga zapistiti.«

Na zadvečerašnjom programi na Verici sta svoje pesmi gorštela prekmurskiva pesnika *Branko Pintarič* pa *Karel Turner* (njija zbirki za en malo vöpri-deta pri založbi »Cajt«), med tüjov igrautov cimbal pa sta njija verše interpreterala *Borut Siherle* pa *Tina Kur* tō. Ranč njiva sta bila tistiva, šteriva sta gorštela edne tale z na našö rejč obrnjenoga romana tō.

Akoš Dončec brodi, ka nam pisatel, šteroga fligar so nej daleč od francuskoga varaša *Marseilles* na konci juliuša 1944 v maurdije strlili, najbolje tanačiva, ka »trbej kritično razmišlati, trbej s srcem gledati, trbej tau videti, ka je skrito.« Vejpa vsi dobro poznamo najboje erične reči lasice, padaškinje *Maloga kraliča*: »Tou je moja skrivnost, štera je preprousta: človek s srcon vidi tou, ka je rejsan važno. Tisto, ka je rejsan važno, okou ne vidi.«

(Kejp na 1. strani: Gezikovna lektorica »Maloga kraliča«, slavistka *Maja Hajdinjak*, avtor prevoda *Akoš Dončec* pa urednik knjig *Branko Pintarič*)

-dm-

foto: K. Holec

IRSKE KORENINE SLOVENSKEGA KRŠČANSTVA

»Mladenič, ali veste, kdo je bil sveti Modest?« me je na terasi neke sombotelske restavracije ogovoril uglajen, starejši gospod. Bežno sva se že poznala in sem vedel o njem, da je bil dve desetletji italijanski kulturni ataše v irskem Dublinu.

Enzo Farinella je bil rojen na Siciliji in je pred diplomatsko misijo deloval kot novinar, poročevalec Radia Vatikan in vodja pisarne pri Italijanski tiskovni agenciji. Danes večkrat pripotuje v Sombotel zaradi družinskih vezi. »Seveda, gospod Farinella,« sem mu odvrnil z nasmeškom, »prvi škof Karantanije, apostol tamkajšnjih Slovanov, prednikov Slovencev.«

Sveti Modest Gosposvetski goduje kmalu, 31. marca, njegovo ime latinsko pomeni »dobrosrčen, blag, pošten«. Bil je menih v 8. stoletju v nekem samostanu na Zahodu, ko pa ga je nekoč obiskal takratni opat in upravitelj škofije Salzburg, sveti Virgil, mu je pripovedoval o poganskem slovanskem ljudstvu v svoji soseščini, v kneževini Karantaniji. Modest se je odpravil na otok Awa na Chiemskem jezeru, da bi se pripravil na misijonsko delo med Slovani in privadil ljudstvu in jeziku. Tam je srečal duhovnika Lupa, učitelja in botra karantanskih knezov Gorazda in Hotimirja. Ko se je Hotimir kot knez vrnil v Karantanijo, je na njegovo prošnjo leta 755 Virgil poslal Modesta za škofa prednikov današnjih Slovencev.

»Apostol Korošcev« se je najprej nastanil na Krnskem

gradu in kmalu na nasprotni strani Gosposvetskega polja sezidal novo, mogočno Marijino cerkev, predhodnico Gospe Svete (danes Maria Saal na avstrijskem Koroškem). Tu je imel svoj škofovski sedež in z njegovim posredovanjem je v

Enzo Farinella je goreč raziskovalec irsko-evropskih odnosov

kneževini krščanstvo pognalo globoke korenine. Po izročilu je umrl pri Gospe Sveti in je tam tudi pokopan.

»Ali veste, da je bil Modest irskega porekla?« sva se z današnjim direktorjem kulturnega središča Italijanska hiša v Dublinu zmeraj bolj zapletala v pogovor. »Irski menihi so imeli v srednjeveški evropski kulturi izredno pomembno vlogo, o kateri pa še danes premalo vemo. Vzgodnjem in visokem srednjem veku je na Irskem cvetelo veličastno kulturno življenje, samostani so bili prava središča znanosti. Svoj način poučevanja in šolanja so irski menihi prenesli v Evropo in bili med ustanovitelji univerz v Oxfordu, Pragi in na Dunaju,« je pripovedoval Enzo Farinella, ki je goreč raziskovalec delovanja irskih menihov v (Srednji) Evropi.

»Na pot so se podali z geslom 'pro amore Christi' - za Kri-

stusovo ljubezen. Njihovo poslanstvo je bilo iti po svetu, čeprav niso natančno vedeli, kam. Vodilo jih je načelo 'biti osamljen, daleč od domovine'. Na njihovo smolo - in na srečo človeštva - so njihove celice kmalu postale prava kulturna središča. Ljudje iz okolice so bili osupli nad njihovo svetostjo, mirnim življenjskim slogom in čudeži, ki so jih izvajali. Gojili so vrtove, kjer so ob zelenjavi rasla tudi zelišča. Menihi so postali znani po zdravilni moči svojih rastlin,« je navdušeno pripovedoval sogovornik, ki je botroval pobratenju šestnajstih irskih in italijanskih mest.

»Modest ni bil prvi irski menih med alpskimi Slovani,« je nadaljeval, »dve stoletji pred njim je sveti Kolumban med potjo iz današnje Avstrije v severno Italijo prečkal deželo, nastanjeno s predniki Slovencev. Toda njegov misijon je bil takrat neuspešen.« Sveti Kolumban je najznamenitejši irski menih, ki ga nekateri imenujejo »zavetnika borcev za združeno Evropo«. Poznamo ga kot ustanovitelja številnih samostanov na celini, med drugimi v Luxeuilu v današnji Franciji oziroma v Bobbiu v severni Italiji (slednjega imenujemo »Montecassino severa«).

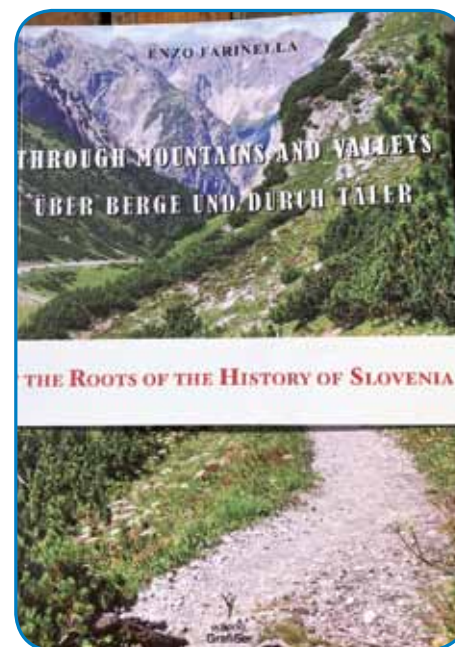
Irski menihi so bili znani po svoji blagi metodi pokristjanjevanja, nove vere med pagani niso širili z ognjem in mečem. Svoje delo so začeli na samem vrhu družbene hierarhije, poudarja Enzo Farinella. »Kultura in politika sta bili povezani. Menihi so spremljali kneze in kralje, ko pa je bilo vodstvo države pokristjanjeno, je postopoma vsa dežela postala krščanska.« Menihi z »zelenega otoka« se niso družili le s sočasno elito, je izpostavil sogovornik. »Pridigali so med ljudstvom. Sam Karel Veliki se je zaljubljal v irske menihe takrat,

ko jih je videl pridigati na ulicah in trgih. Za šalo bi lahko rekli, da so 'prodajali modrost'. Potovali so od kraja do kraja in spoštovali si romake. Bili so prepričani, da so tudi reveži in sužnji človeška bitja, v katerih je prisoten sam Kristus. Poudarjali so solidarnost,

njimi in preprostimi ljudmi. »Kralji so bili šolani, govorili so nekaj latinščine, ki je bila temeljni jezik znanosti. Bili so v pomoč irskim menihom.«

V svoji najnovejši knjigi »Preko planin in dolin« obravnava pisec številnih razprav o irskih menihih vlogi teh svetih

mož na ozemlju današnje Avstrije, tako tudi Koroške. Zgodovinska študija je napisana v angleškem in nemškem jeziku, po krajšem uvodu o preteklosti Ircev in delovanju njihovih menihov v Evropi avtor podrobneje predstavi življenje in delo svetega Ruperta, svetega Virgila, svetega Modesta in svetega Kolumana. Vsi ti irski menihi se

»Preko planin in dolin« - dvojezična knjiga o irskih menihih v današnji Avstriji

svojih čudežev niso storili kraljem. Kljub temu so državniki romali k njihovim grobovom, da bi se očistili, verjeli so v spiritualno moč teh mož.«

Državni voditelji so v srednjem veku potrebovali duhovnike in menihe, saj so le-ti širili sporočilo miru, pravičnosti in solidarnosti, je opozoril nekdanji diplomat. »Koristili so jim pri poenotenju in obvladovanju kraljestev in kneževin. Kakor sem že poudaril, kultura je stala ob boku politiki. Kamor koli so irski menihi šli, so ustanavljali 'mesta znanja'. Samostani niso bili le kraji molitve, tam so prepisovali tudi kodekse. Ne le Sveto pismo, temveč tudi posvetne knjige. Ob vsem tem pa so bili kraji pogovorov in razpravljanj.« Enzo Farinella se je pošalil, da so menihi celo zaposlovali kralje kot prevajalce med

navezujejo na kneževine, ki so bile predhodnice današnjih avstrijskih dežel.

»Nedaleč od Sombotela se nahaja vasica Jáč,« je opozoril raziskovalec, »v desni stranski ladji tamkajšnje cerkve stoji keltski križ na oltarju. Ali so šli irski menihi mimo? Kilometer stran stoji kapelica na pokopališču, posvečena irskemu zavetniku svetemu Patriku. To je edini tak primer v srednji Evropi,« je našteval.

Enzo Farinella pa seže dalje s hipotezami. »Sveti Patrik naj bi bil nečak svetega Martina. Nekateri zgodovinarji namreč menijo, da je bil Patrik sin Concesse, sestre svetnika iz Savarie. Od svojega strica se je naučil pravičnosti, kar je temeljni princip človeštva. Mir, pravičnost in solidarnost - le kje jih danes najdemo?«

-dm-

PREKMURJE

15. marciuš

S tradicionalnim polaganjem vencov pri spominski tabljaj Széchenyija in Kossutha in s prreditvijo v lendavski gledališki in kulturni dvorani so na predvečer svetka tudi prekmurski Madžari proslavili madžarski narodni svetek. Na proslavi je zbrane prva nagučo predsednik sveta Pomurske madžarske samoupravne narodne skupnosti Ferenc Horváth. On je pravo, ka dosta Madžarov v Prekmurji brodi, »ka sta ohranitev maternoga gezika in kulture plemeniti cilj«. Predsednik odbora za zvünešnjo politiko Državnoga zbora Madžarske Zsolt Németh pa je povedo, ka je s sprtoletjom narodov leta 1848 tudi Evropa gratala bole razvita, sodobna, demokratična, meščanska, svobodna in enakopravna.

V okviru praznovanja madžarskoga narodnoga svetka so bila raztalana tudi viska odlikovanja. Najvišise odlikovanje na področji literature in književnosti, poimenovano po Józsefi Attili, je v Budimpešti iz rouk ministra za človeške vire Miklósa Káslera daubo tudi pesnik, literarni zgodovinar in novinar pri narodnostnih novinah Népújság Lajos Bence. Naraudo se je 1. julija 1956 v Genterovcaj. Po tistom, ka je v Prekmurji zgotovo osnovno in srednjo šaulo, je madžarski gezik študero v Debreceni in v Budimpešti, gé je na Univerzi Loránd Eötvösa 1994 tudi doktorero. Njegva publicistika je trno bogata, in se v prvi vrsti navezuvle na madžarsko narodno skupnost v Sloveniji. Je tudi eden izmed urednikov revije Muratáj, član uredniškoga odbora revije z naslovom Lendavski zvezki in od ustanovitve leta 1997 predsednik Društva prekmurskih madžarskih pisateljev. Lajos Bence piše in objavlja leposlovna dela, izdau pa je tudi več pesniških zbirk.

Silva Eöry

Damijan Jaklin – župan Občine Velika Polana

MÜZGE SO SE VÖPOSIŠILE

Od 2006. leta je v Občini Velika Polana župan Damijan Jaklin. V toj malo občin so v tom cajti dosta vsega napravili, tudi ob pomauči evropskih penez. Leko se valijo, ka so med leti 2007 in 2010 daubili več kak dva gezero evrov na prebivalca, tau pa je bilou te največ v Sloveniji.

Damijan Jaklin je biu prvo pout izvoljeni za župana te, gda je biu star 31 let: »Ges sam že prva biu aktiven v društva, tak pri gasilcaj kak v turističnom in tudi drugi društva. Mlade nas je bilou sram, kak naša občina vövidi. Po tistom ka je župan zbetežau, je prišlo do nadomestnih volitev in ges sam se odlaučo, ka kandidiram, tudi zavolo toga, ka so me na tau vsi nagučavali in me podperali.« Občina ma tri vesnice, pouleg Velke in Male Polane je tau ške Brezovica: »Vsevküper nas v občini žive

Sloveniji. Mamo tudi lepo središče, vej pa smo ob občinski zidini napravili tudi Park Dežela štokelj. V njem rastejo

Damijan Jaklin je župan od leta 2006

vse tipične rastlinske vrste, od bele vrbe, hrasta do črne jelše.« V parki so tudi table, na sterih obiskovalci najdejo dosta informacij o beli štoklji in o drugih znamenitostih in zani

pravli, ka vse moremo delati, ka štrke obdržimo. Mi smo kosili travo, poskrbeli za čisto vödao, samo je nej valalo, vej pa

se je dosta štrkov preselilo na Gorenjsko. Tau pa je zatau, ka je v Prekmurji preveč vrauč gratalo in so se müzge vöposišile. Mi se vseeno ške trüdimo, ka je štrkom fajn, pouleg toga smo se tudi odlaučili, ka mo napravili špital za tiste štrke, steri ostanejo pozimi tü in ne odletijo v Afriko. Tau de špital

pride okauli 25 do 30 gezero obiskovalcov,« je povedo Damijan Jaklin, steri je veseli, ka so se njegovim sovrstnikom v zadnjih lejtaj pridružili že njihova deca, steri flajсно pomagajo pri organizaciji, tak ka je te vse tak, kak trbej. Pouleg toga ka so večeri namenjeni koncertom (nastopa tudi dosta eričnih goslarov) pripravijo tudi različne zanimive programe podnevi: »Nam je nej glavno, ka bi kaj zaslužili, mi škemo, ka se stroški pokrijejo, pa ka se mi in obiskovalci fajn mamo. Za nas je fontoško tau, ka pripelamo té erične goslare k nam, ka nej trbej mladim titi kama inan, ka bi kaj lepoga doživeli.«

Čiglij so že dosta vsega napravili, ške furt majo plane. Radi bi ške do konca prenavili vse gasilke domove v občini, pouleg toga škejo, ka bi zaživela okolica Copekovoge mlina, steri stogi pouleg največšoga nasada čarne jelše v Evropi. V okolici toga mlina so zadnji dve leti snemali televizijski resničnostni šov

Copekov mlin

1500. Mamo svojo šaulo, vrtec, baute in svojo fáro. V glavnom mamo vse, ka majo velki.« Ob pomauči evropskih penez so vrejdzeli tudi poštiye, posvejte v vilicaj, zriktali kanalizacijo in čistilno napravo, pa tudi vodovod, optični kabel za internet, tak ka jih je zdaj nej sram, gé živejo, je ške pravo župan in cujdau, ka so napravili tudi nauvi fotbalski stadion, prenavili pa so tudi rojstni ram pisatela Miška Kranjca, »tak ka je Velka Polana zdaj rejsan vrejdzeta kak džundž (biser). Dvakrat smo bili vörazglašeni za najlepši turistični kraj v

mivostih občine, tudi o tom, ka so daubili certifikat Guinnessove knjige rekordov za največšo sküjano bujto repo. Té park so postavili tudi zavolo toga, ka sta bili vesnici Velka in Mala Polana od Evropske fundacije EURONATUR leta 1999 vöodabrani za Evropsko vesnico štokelj, vej pa sta te mele ške največ gnezdišče štoklje v Sloveniji. K njim je prišlo te gnezdit 11 parov, zdaj jih je ške največ pet: »Gda so tistoga cajta šteli štrke v Sloveniji, so gorprišli, ka jih je pri nas največ. Ponosni smo bili, ka so nas vödabrali za evropsko vesnico štokelj. Te so nam

Na Pomurski poletni festival pride vsako leto dosta obiskovalcov

za celo Slovenijo pa ške za drüge sausedne regije«.

Velka Polana je znana še po enoj stvari, Pomurskom poletnom festivali, steroga so konec julija in v začetki avgusta preminu učoga leta pripravili že 23. leto po redi. »Prva smo meli Polanske dneve, te pa smo gorprišli, ka je itak več lüstva iz drugih krajov prišlo kak pa doma njih lidi in smo dali nauvo ime festivali. Té festival zdaj trpi osem dni, na njega pa

Kmetija. »Mi smo na tom mesti že steli postaviti eno zidino, zdaj pa so nam jo postavili televizijci. Zdaj mo jo tak vrejdzeli, ka de tisti, steri pride k nam, leko tü tudi kaj pojo pa spiu, pa ške baut mo gorodprli.« je na konci ške raztolmačo Damijan Jaklin.

(Kejp na prvi strani: Park Dežela štokelj)

Silva Eöry

Kejpi: Silva Eöry in arhiv Občine Velika Polana

Potrna: Pogled od zgoraj – mednarodno pestra in generacijsko različna udeležba

SLOVENIJA ODPRTA ZA UMETNOST

Na razstavo, ki je ta čas v Pavlovi hiši v Potrni, bi bila ponosna sleherna galerija, ki si prizadeva za kakovostno predstavitev likovne umetnosti različnih izpovednih smeri. Obiskovalci si lahko ogledajo šestindvajset del devetnajstih umetnikov, ki so nastala na Sinjem vrhu blizu Ajdovščine

no razstavo Klavdija Tutte na gradu Kromberk pri Novi Gorici in skupaj s slikarjem postali Mediteranski popotniki. Ali kot pravi Anamarija Stibilj Šajn, je skupina postala ubrana celota. »Z zanimanjem, ki je že mejilo na radovednost, sem vsak dan čakala na likovne rezultate in jih skrbno spremlja-

lovi hiši in izven Slovenije, se je pojavilo vprašanje, kako naj osemnajst likovnih igralcev na odru ohrani vsak svojo prepričljivo vlogo. Strokovno mnenje je, da jim je to uspelo, razstava je postavljena pregledno in privlačno, kar kliče ljubitelje likovne umetnosti, da si vzamejo čas, pogledajo dela in katalog ter preberejo številne pomenljive informacije. Zagotovo je ta čas v Pavlovi hiši

ena najprivlačnejših in kakovostnih likovnih razstav v severovzhodni Sloveniji. Takšno sem jo videl avtor tega zapisa, ne sicer umetnostni zgodovinar, ampak pisatelj.

(Slika na prvi strani: Barvna paleta častnega gosta z Nizozemske Nikolaja Dielemansa je umirjena, zemeljsko naravnana in se razpira skozi večplastne nanose.)

Tekst in foto: Ernest Ružič

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Po bautaj je že vüzem

Še več kednauv je do vüzma, dapa v bautaj na policaj je že puno čokolani zavcov, steri na kúpce čakajo. Zdaj še tak vögleda, ka kúpci bola samo gledajo, kak bi kipüvali, pa tau nej samo v Somboteli pa v Železnoj županiji tak, liki po cejlom rosagi. Edni se ne vejo odlaučiti, ka bi kúpili, drügi na zadnje dneve čakajo, gda do že akcije pa tak falejše leko do čokoladni zavcov pridejo, tretji so tisti, steri si vsigdar čas dajajo pa te v zadnji dnevaj lejčejo pa kipüvlejo. Dapa tau je vsigdar tak bilau, nej samo zdaj pa nej samo na vüzem, tak je tau na miklaušovo pa na božič tō. Lüstvo najbola vsigdar eden keden pred svetkom kipüvle.

Če cejne gledamo, te so skur taše, kak so lani bile, če 10-20 forintov so se zdignile. Že več lejt nazaj se je začnila ta tendenca, ka kúpci bola baukšo kvaliteto iščejo, samo taše čokoladne zavce pa miklauše kúpijo, steri so iz mlečne čokolade napravljeni. Tak ka tiste zavce, steri so nej s taše čokolade napravljeni, že se ne splača odavati, zato ka na policaj ostanejo. Če gledamo velikost, te srednje velke zavce kipüvlejo najbola, tiste fejt velke zavce že samo rejdko, zavolo tauga po bautaj se samo rejdko najdejo. Ranč tak je s šunkov tō, zdaj go še ne kipüvlejo, bola go samo probajo pa te sledkar se odlaučijo, stera pride v pisker. Na Vogrskom statistika tak kaže, ka na vüzem vsaki küpec tri kile šunke küpi. Že vejmo, ka pri šunki se dvejstau, tristau forintov zdignejo cejne na kilo.

F. Süttö

Karči Holec

Častni gost Pogleda od zgoraj Bogdan Čobal je umetnik, ki zna z močno, temperamentno, igrivo in neposredno izživetjo gesto po slikovnem polju. Njegove razstave so tudi umetnost postavitve. Ali kot pravi avtor sam: »Ne predstavljam likovnih del, ampak postavljam razstave«.

na šestindvajsetem simpoziju Slovenija odprta za umetnost 2018 na temo Pogled od zgoraj. Ustanovitelj projekta je akademski slikar Klavdij Tutta. Častna gosta simpozija sta bila Bogdan Čobal (Slovenija) in Nikolaj Dilemans z Nizozemske. Umetniki so prišli iz Avstrije, Italije, Japonske, Nizozemske, Srbije, Poljske in Ukrajine. Polovica umetnikov je bila iz tujine, polovica pa slovenskih. Sodeluje tudi Cvetka Hojnik iz Lendave. V projektu sodelujejo Kosovelov dom Sežana – Velika galerija Ivana Varla, Pavlova hiša, kulturni dom štajerskih Slovencev v Avstriji, Muzej radovljiške občine – Galerija Šivčeva hiša in Mestni muzej Idrija – Razstavišče Nikolaja Pirnata na gradu Gewerkenegg. Izšel je tudi pregleden katalog s tekstom umetniške vodje Anamarije Stibilj Šajn, s kratkimi predstavitvami avtoric in avtorjev ter barvnimi reprodukcijami njihovih del. Umetniki niso samo delali ali razpravljali na simpoziju, ampak so si ogledali veliko pregled-

la. Nabor, ki je predstavljal mednarodno pestro in generacijsko različno zasedbo, udeležence, ki so zastopali različne avtorsko svojstvene in izoblikovane sloge, način in tehnike likovnega izražanja, so dajali vedeti, da bodo rezultati pestri, da jih ponovno ne bomo mogli dati v en sam okvir, da bodo predstavljali del poslanstva, ki ga ima sodobna umetnost, ki je tako zelo raznolika in odprta, ki predstavlja iskanje novih izraznih poti in na novo opredeljuje vlogo umetnosti, je v oceni strnila Anamarija Stibilj Šajn.

Očitno je bilo čutiti svobodo, denimo kako se staro povezuje z novim in sodobnost vedno živi tudi s tradicijo. V čudovitem naravnem okolju je marsikdo našel motivna izhodišča, ki jih je interpretiral na izrazito samosvoj način. Vsako leto, ko se ustvarjalni ritem zaključi, ko se dogajanje na Sinjem vrhu umiri, dela dozorevajo za razstavo, za objavo v katalogu.

Ker je gostovanje prvič v Pav-

DODATNE PODPORE

21. marca so v Budimpešti v Lovski dvorani Parlamenta svečano predali listine o dodatni podpori narodnostnim šolam in vrtcem, ki jih vzdržujejo lokalne narodnostne samouprave ter narodnostnim kulturnim zavodom in lokalnim zbirkam.

Listine o dodatni podpori sta predala državni sekretar za cerkvene in narodnostne zadeve pri Uradu premiera Miklós Soltész in poslanec nemške narodne skupnosti, predsednik Odbo-

ra narodnosti na Madžarskem Imre Ritter. Narodnostne šole in vrtci bodo deležni 1 milijarde 83 milijonov forintov dodatne podpore, gre za 55 vzgojno-izobraževalnih ustanov (2 hrvaški, 2 slovaški, 1 romunska in 50 nemških). Kulturni zavodi in lokalne zbirke bodo dobili 51 milijonov forintov dodatnih sredstev (5 nemških, 6 slovaških in 1 slovenski). Porabska domačija v Andovcih je dobila 6 milijonov forintov podpore.

OD SLOVENIJE...

Napoveduje se nova pokojninska reforma

Ministrica za delo, družino in socialne zadeve in enake možnosti Ksenija Klampfer je predstavila zakonske spremembe na področju trga dela, socialnega varstva in pokojninskega sistema. Kot je povedala, so ukrepi namenjeni izboljšanju socialnega položaja najranljivejših skupin, v katere spadajo brezposelni, prejemniki socialne pomoči in tudi upokojenci. Ministrstvo je ugotovilo, da je socialni položaj upokojencev slab tudi zaradi prehitrega upokojevanja v preteklosti. Slovenija je država, je pojasnila ministrica Klampferjeva, ki ima zelo delovno neaktivno starejšo populacijo med 60. in 64. letom. Samo Grki naj bi bili v teh letih manj delovno aktivni. Po predlogu novih pokojninskih sprememb bi se zato upokojitvena starost postopoma do leta 2034 dvignila na 67 let, medtem ko zdaj znaša 65 let (postopoma, da ne bi prišlo do množičnega upokojevanja zaradi napovedanega zviševanja upokojitvene starosti). Medtem pa se pogoji za tiste, ki bodo imeli 40 let delovne dobe, ne bodo spremenili.

Ministrstvo za delo si želi tudi hitrejšje aktivacije prejemnikov socialne pomoči. Medtem ko naj bi ostala denarna socialna pomoč nespremenjena, 392,75 evra, pa je napovedana ukinitve dodatka za delovno aktivnost. Ta je bil uveden v času gospodarske krize, ko je socialna pomoč znašala le okoli 230 evrov. Predlagani trojček zakonov bo posegel tudi na trg dela, saj se bo predvidoma zvišal najnižji znesek denarnega nadomestila za brezposelne, in sicer na 530 evrov bruto, kar znaša nekaj manj kot 393 neto. Višje pokojnine in denarna nadomestila bodo seveda dodatno finančno breme za državo, toda, kot pojasnjujejo na ministrstvu za delo, izračuni kažejo, da se bo s podaljšanjem starostne upokojitvene meje in na račun krajših denarnih nadomestil znesek izplačil nekako uravnotežil.

NAČRT PROGRAMOV ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM ZA LETO 2019

21. januar

Seja predsedstva Zveze Slovencev na Madžarskem.

1. februar

Obujamo dediščino s pravljicnimi večeri za odrasle v soorganizaciji Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota na Gornjem Seniku.

10. februar

Slovenski kulturni praznik v Slovenskem domu v Monoštru. Predstavitev dokumentarnega filma o Slovenskem Porabju.

19. februar

Predstavitev knjige Klaudije Sedar z naslovom Fajn je bilou, Zgodbe iz življenja Porabk in Porabcev.

28. februar

Predstavitev knjige Štefana Kardoša z naslovom Stric Geza gre v Zaturce – Geza bači de v Zaturce v Slovenskem domu.

5. marec

Oživitev pustnih šeg in peka krofov ter pogovor z etnologinjo Marijo Kozar o izvoru pusta v kulturnem domu v Števanovcih.

marec – april – maj

Tečaj slovenščine za nadaljevalce (tedensko).

...marec

Porabski gledališki večer v Porabju. Sodelujeta gledališki skupini ZSM Nindrik-indrik in Veseli pajdaši.

22. marec

Predstavitev knjige z naslovom MALI KRALIČ, ki jo je v narečje prevedel Akos Dončecz. Program se bo odvijal v kulturnem domu na Verici-Ritkarovcih v soorganizaciji Društva za ves Verica-Ritkarovci.

marec, april, maj

Seznanjanje predšolskih otrok s svetom pravljic preko izvedenih gledaliških delavnic.

... marec

Seja predsedstva Zveze Slovencev na Madžarskem.

12. april

Velikonočna delavnica: peka preste, barvanje jajc in pogovor z etnologinjo Jelko Pšajd o velikonočnih šegah v Hiši jabolk na Gornjem Seniku.

14. april

Sodelovanje Komornega pevskega zbora na pevski reviji Primorska poje v Umagu.

27. ali 28. april

Ekskurzija za člane predsedstva Zveze Slovencev na Madžarskem.

19. maj

Volilni občni zbor Zveze Slovencev na Madžarskem v Slovenskem domu v Monoštru.

... maj

Seja predsedstva Zveze Slovencev na Madžarskem.

... maj

Filmski večer na Gornjem Seniku. Ogled igranega filma z naslovom Oroslan, pri katerem so sodelovali tudi amaterski igralci iz Porabja.

... junij

Sodelovanje Športnega društva Slovenska ves na mednarodni prireditvi. 43. Srečanje mladih slovenskih športnikov iz obmejnih dežel v Sloveniji.

8. junij

PORABSKI DAN – Srečanje Porabskih Slovencev na Gornjem Seniku.

15.-16. junij

50. Tabor slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični, ki se ga bo 47. udeležil MePZ Avgust Pavel Gornji Senik.

11.-19. avgust

18. Mednarodna likovna kolonija v Monoštru

25.-30. avgust

49. Mednarodna likovna kolonija mladih iz Slovenije, Avstrije, Italije, Hrvaške in Porabja v Monoštru.

september – oktober – november

Tečaj slovenskega jezika v Slovenskem domu (tedensko).

...september

Premierni predstavi gledališke skupine Nindrik-indrik ZSM v Slovenskem domu v Monoštru.

... september

Filmski večer na Verici-Ritkarovcih. Ogled igranega filma z naslovom Oroslan, pri katerem so sodelovali tudi amaterski igralci iz Porabja.

september

Mednarodni kolesarski maraton v soorganizaciji SDK Monošter.

... september

Seja predsedstva Zveze Slovencev na Madžarskem.

19. oktober

VII. Vražja pot v Andovcih v soorganizaciji PKTD Andovci.

... november

Otvoritev razstave ustvarjalcev 18. Mednarodne likovne kolonije v Monoštru. Izdaja trijezičnega kataloga.

... november

Seja predsedstva Zveze Slovencev na Madžarskem.

5. december

Miklavževanje za porabske malčke v Slovenskem domu.

... december

Božični koncert v Porabju.

Državna slovenska samouprava na osnovi Zakona CLXXIX. o pravicah narodnosti iz leta 2011 oziroma v skladu z določbami svojega Poslovnika, med svoje najpomembnejše naloge uvršča interesno zastopstvo slovenske narodnosti z namenom krepitve narodnostne samobitnosti in kulturne identitete na področju maternega jezika, izobraževanja, kulturnih in političnih aktivnosti oziroma na področju verskega in gospodarskega življenja ter v skladu s svojim poslanstvom oziroma programom dela svojih komisij določa naslednje aktivnosti programa dela za leto 2019:

Januar 2019

Priprave na postopke narodnostnih volitev 2019; postopek registracije.

Nosilec: Skupščina, Urad; rok: stalna naloga

Priprave na prireditve »Borovo gostüvanje Porabskih Slovencev – Sakalovci 2019«.

Nosilca: predsednik, predsednik Komisije za kulturo;

rok: stalna naloga

Seja skupščine:

razprava in usklajevanje z ustanovami o proračunu za leto 2019 (odločanje o sofinanciranju delovanja ustanov).

Nosilci: predsednik, vodje ustanov, finančni vodja; rok: 24. januar 2019

Februar 2019

Podobno kot vsa prejšnja leta Državna slovenska samouprava na področju kulturnega življenja poseben poudarek namenja organizaciji prireditve ob slovenskem kulturnem prazniku. Nosilca: predsednik, Komisija za šolstvo; rok: 14. februar 2019

Priprave na prireditve »Borovo gostüvanje porabskih Slovencev – Sakalovci 2019«

Nosilca: predsednik, pred-

gram dela Državne slovenske samouprave za leto 2019

sednik Komisije za kulturo;
rok: stalna naloga

Seja skupščine:

razprava in sprejem pro-
računa DSS in njenih pro-
računskih uporabnikov za
leto 2019

odločanje o terminsko dolo-
čenih nalogah vzgojno-izob-
raževalnih ustanov
prerazporeditev namenskih
proračunskih sredstev.

Nosilci: predsednik, vodje
ustanov, finančni vodja,
predsedniki komisij; rok: 14.
februar 2019

Marec 2019

Izvedba prireditve »Borovo
gostüvanje Porabskih Slo-
vencev – Sakalovci 2019«.

Nosilca: Skupščina, Komisi-
ja za kulturo; rok: 2. marec
2019

V interesu spodbujanja vpi-
sa v dvojezične narodnostne
šole bo Državna slovenska
samouprava oziroma njena
Komisija za šolstvo sodelo-
vala pri informiranju star-
šev bodočih prvošolcev.

Nosilci: predsednik Komisi-
je za šolstvo, člani Komisije
za šolstvo; rok: marec-april
2019

Javni forum – poročanje.

Seja skupščine:

sprejem programa javnih
naročil DSS za leto 2019.

Nosilca: predsednik, v.d.
vodja urada; rok: 28. marec
2019

Odločanje o terminsko dolo-
čenih nalogah vzgojno-izob-
raževalnih ustanov.

Nosilci: predsednik, vodje
ustanov; rok: 28. marec
2019

Razprava o razpisu natečaja
za vodje ustanov za – oprav-
ljanje nalog ravnatelja Dvo-
jezične osnovne šole in vrt-
ca Jožefa Košiča.

Nosilec: Skupščina; rok: 28.
marec 2019

April 2019

Seja skupščine:

razprava in sprejem poslov-
nega načrta za leto 2019 in
poročila o izvajanju javnega
interesa Radia Monošter za
leto 2018.

Nosilci: predsednik, direk-
tor-glavni urednik, predse-
dnik nadzornega odbora;
rok: 25. april 2019

Odločanje o terminsko dolo-
čenih nalogah vzgojno-izob-
raževalnih ustanov
prerazporeditev namenskih
proračunskih sredstev.

Nosilec: predsednik, vodje
ustanov, finančni vodja;
rok: 25. april 2019

Razprava o poročilu notra-
nje revizije.

Nosilec: predsednik, v.d.
vodja urada; notranji revi-
zor; rok: 25. april 2019

Maj-Junij-Julij 2019

21.06. Strokovna ekskurzija
17.07. Postavitev prepoz-
navnega znaka „PORABJE v
Andovcih.

Nosilec: Karel Holecz name-
stnik predsednika; rok: maj
2019

Seja skupščine:

obnova članstva Nadzorne-
ga odbora Radia Monošter
Nosilec: direktor-glavni ured-
nik; rok: 23. maj 2019

izvedba postopka natečaja
za vodje ustanov za – oprav-
ljanje nalog ravnatelja Dvo-
jezične osnovne šole in vrt-
ca Jožefa Košiča.

Nosilec: Skupščina; rok: 23.
maj 2019

Razprava in sprejem finanč-
nega poročila Državne slo-
venske samouprave in nje-
nih proračunskih organov
za leto 2018.

Nosilec: predsednik, vodje
ustanov, finančni vodja,
predsedniki komisij; rok:
23. maj 2019

Avгust 2019

Seja skupščine:

prerazporeditev namenskih
proračunskih sredstev.

Nosilec: predsednik, vodje
ustanov, finančni vodja;
rok: 22. avgust 2019

Razprava o poročilu notra-
nje revizije.

Nosilec: predsednik, notranji
revizor; rok: 22. avgust 2019
Aktualne naloge v zvezi z
narodnostnimi volitvami
2019.

Nosilec: Skupščina, Urad;
rok: 2019. stalna naloga

September 2019

21. 09. Svečana predaja ob-
novljene Küharjeve spomin-
ske hiše.

Nosilec: Martin Ropoš, pred-
sednik; rok: september 2019

Oktober 2019

Seja skupščine:

razprava o načrtu notranje
revizije za leto 2020
letno poročilo nosilcev
funkcij o opravljenem delu
prerazporeditev namenskih
proračunskih sredstev.

Nosilci: predsednik, vodje
ustanov; nosilci funkcij, fi-
nančni vodja, rok: 31. okto-
ber 2019

November 2019

Seja skupščine:

ustanovna seja.
Nosilec: Skupščina, rok: 28.
november 2019

Razprava o programu dela
za leto 2020.

Nosilci: predsednik, vodje
ustanov; finančni vodja;
rok: 28. november 2019

Tekoče aktivnosti med le- tom:

v primeru zagotovitve fi-
nančnih virov za izvedbo
na osnovi načrtov vodje spo-
minske hiše, izvedba četrtle-
tnih delavnic in poletnega
tabora negovanja izročila v
Küharjevi spominski hiši.

Ustanove DSS oziroma ko-
misije za šolstvo in kulturo
ter finančni nadzorni odbor
bodo svoje naloge v letu
2019 opravljali na osnovi
posebnega programa dela,
usklajenega s programom
dela DSS.

Državna slovenska samou-
prava si bo na osnovi Prog-

*rama sodelovanja na pod-
ročju šolstva, znanosti in
kulture za obdobje 2016-
2018, podpisanega s strani
Ministrstva človeških
virov Madžarske in Mini-
strstva za šolstvo, znanost
in šport ter Ministrstva za
kulturo Republike Sloveni-
je, z vključitvijo strokovnja-
ka, svetovalca za slovenski
jezik, in slovenskih asisten-
tov ter z izkoriščanjem raz-
pisnih možnosti za pridobi-
vanje sredstev za strokovna
izpopolnjevanja prizadevala
k dvigu strokovne ravni na-
rodnostnega dvojezičnega
izobraževanja.*

Državna slovenska samou-
prava tudi v letu 2019 med
svoje posebne naloge uvr-
šča zagotovitev potrebnih
sredstev za redno delovanje
ustanov (Dvojezična osnov-
na šola in vrtec Jožefa Ko-
šiča, Dvojezična osnovna
šola in vrtec Števanovci;
Radio Monošter; Küharjeva
spominska hiša, Urad DSS),
organizacij, ki se financirajo
preko teh (ZSM, izdaja časo-
pisa Porabje) ter lokalnih
narodnostnih samouprav
in organizacij, ki delujejo
na narodnostnem področju,
in bo nadaljevala pogajanja
za zagotavljanje potrebnega
finančnega kritja.

DSS si prizadeva izkoristiti
vse razpisne prilike za
lasten razvoj in razvoj svojih
ustanov.

DSS za svojo posebno nalo-
go šteje učinkovito strokov-
no sodelovanje z narodnost-
nimi samoupravami pri iz-
vajanju njihovih dejavnosti
tudi v obliki skupnih prire-
ditev.

*DSS bo tekoče sodelovala
pri pripravi in izvedbi
Razvojnega programa Slo-
venskega Porabja.*

*Gornji Senik,
18. oktober 2018*

*Martin Ropoš
predsednik*

... DO MADŽARSKE

Kmetijsko-vrtnarska naložba

Nemško podjetje FAKT AG pripravlj
na Madžarskem kmetijsko-vrtnarsko
naložbo na 330 hektarjih, je najavil
prejšnji teden kmetijski minister v
mestu Mosonmagyaróvár. Nalož-
ba, ki bo vredna 1 milijardo evrov,
bo med krajema Hegyeshalom in
Bezenye. V prvi fazi naj bi se na 50
hektarjih zgradile predelovalne
kapacitete, na 30 hektarjih tople
grede in na 50 hektarjih bi potekala
tradicionalna vrtnarska pridelava
zelenjave. V nadaljnjih fazah se bodo
zgradili logistični in konferenčni
center, hotel, stanovanja in priklju-
ček do avtoceste. Z naložbo bodo
ustvarili 5000 novih delovnih mest,
je povedal na tiskovni konferenci
Hubert Schulte-Kemper, predsednik
in generalni direktor nemškega pod-
jetja, ki je dodal, da bodo predelovali
sadje in zelenjavo iz cele Madžarske.
Po predhodnih načrtih naj bi na
začetku proizvajali 12 vrst izdelkov,
ki bi jih plasirali po vsej Evropi. Na
vprašanje, zakaj so izbrali prav to
lokacijo, je generalni direktor odgo-
voril, da zaradi razvite infrastrukt-
re, saj se območje nahaja v blizu osi
Budimpešta-Dunaj-Bratislava.

Evropsko naj drevo leta je ma- džarski mandljevce

Evropski okoljski konzorcij EPA je
tudi letos izbral zmagovalca evrop-
skega tekmovanja Drevo leta. Vsako
leto sodelujoče države izberejo dre-
vo, ki sodeluje na tekmovanju, nato
pa ljudje s spletno anketo celotni
februar glasujejo za svojega favorita.
Zmagovalca so objavili na slovesni
podelitvi nagrad 19. marca v Bruslju.
Na prvem mestu je bilo madžarsko
drevo, in sicer mandljevce, ki ga
najdemo nedaleč od mesta Pécs, ki je
prejel 45 132 glasov

Mandljevo drevo pred cerkvijo Ma-
rije Snežne navdušuje obiskovalce
že 135 let. Cvetenje mandljeveca je
že od nekdaj simbol večne obnove
in izobraževanja, saj je škof Janus
Pannonius leta 1466 o njem napisal
pesem. Drevo, ki stoji na belih skalah
in kljubuje vetru, je bilo že pred 100
leti navdušujoče element za pisatelje.
Na drugem mestu je končal hrast
Ambretsevo v Rusiji, 248 let staro
drevo, ki je dobilo 39 538 glasov.
Na tretjem mestu je portugalski črni
hrast iz Monte Barbeira v regiji Alen-
tejo, 150-letno drevo, ki je zbralo 32
630 glasov.

DOBRO LÜSTVO, PADAŠI MI FALIJO

Dostakrat je tak, ka človek samo gleda pa itak nika ne vidi. Gda sem se po Ritkarovci vozo, dja sem tū samo tau gleda, kak je lejpa pokrajina, kak zelenijo travniki, nekak drva žaga pa tak tadale. Gda sem se že mimo pelo, te kak bi me boži bič vdaro, mi je na misli prišlo, vejpa tau je Izidor Gašpar z Verice, steri zdaj že v Somboteli žive. Stanem, avto v rükverc dejam pa nazaj potisnem, če sem rejsan dobro vido. Dobro sem vido, Dori je na cirkoli drva žago pa že audalič se je smejau, gda me je zagledno.

- Djantjin Dori, kak si ti v Ritkarovce prišo, vejpa če dobro vej, zdaj že v Somboteli živeš?

»Vejš, kak je tau, človek če leko, padašom pomaga. Zdaj sem se s Petrom Šerfecom, steri ranč kak dja v Somboteli

vsakšoga, prišo v eden velki varaš. Najprvin, po pravici povejm, skur sem nej zablau-do, gda sem v bauto ūšo, zato ka mena je tisti tau Sombotela sploj nej bejo spoznani. Zdaj je že dobro, zdaj že zvekšoga vse vej, gde ka je, pa tau tō, kak leko tapridem. Tau je najbola špajsko za mene pa tau namé še zdaj mant-ra, ka je dosta avtonov. Zrzanka v šestoj vōri pa zadvečerek v dvej vōri, gda iz slōjžbe dejo domau, tašoga reda vse tak bovnjari, kak gda strženge se nosijo.«

- Tau je tašo, ka je v ednom varaši nej dobro, dapa gvūšno je tašo tū, ka je tam baukše, kak je doma v vesi bilau.

»Tau je baukše, ka skrak maš

»Če mi kaj trbej, te dem, dapa bola samo te, če delo mam. V center rejdko, zadnjo paut te, gda je Savaria karneval bejo,

Izidor Gašpar ali kak ga doma zovejo Djantjin Dori

dapa tam je vse tak drago bilau, ka si bola samo tau gleda, ka odavajo.«

- Gde sta vūva doma z Irinkov?

»Tam, kak dé paut Zanati, tam na konci, če vō iz varaša se pelamo, na lejšo.«

- Od tistac se pejštji rejsan ne spleča v center odti, vejpa pau vōre gvūšno odiš ta pa te še telko nazaj.

»Tau je samo te, če se z nitjim ne srečam, dapa če z nekim vtjūpprilativa, te je tau leko več vōr. Zdaj že dosta lüstva sem spozno, nej samo te naše, litji Sombotelčane tū.«

- Kakšne sausede maš?

»Nika ne morem prajti, sploj dobro se sporazmejmo, eden dela pri vodovodu, eden traktore popravla, drūga je barcetkorca (učiteljica), nasprauto nas je eden stari ladjen, on je tū nej lagvi, tak ka ta smo.«

- Ka delaš cejli den, vejpa ti si vsigdar vanej kaj klepo pa štibro?

»Vsefele delam, gnauk sé dem

delat, gnauk ta, tak ka dja sem malo doma. S padašom Šerfecom, gda leko pa gda je on fraj, te v avto sedeva pa se domau pripelava sé k njegvoj materi pa te malo kaj taštibrava.«

- Tau je dobro, zato ka tašoga reda te svojo mater tū leko pogledneš, nej?

»Kakšno mater, vejpa ona je že prejk eden mejšec pri nas v Somboteli. Ona cukrni beteg ma pa dja mam v Somboteli spoznane doktore, steri njau vračijo. Zavolo tauga je prišla k nam pa še zato, ka če kakšna nevola je, te odttec brž k doktoru pride.«

- Kak dougo ostane pri vas?

»Ne mislim, ka bi ona še sé domau prišla, ona, tak mislim že v Somboteli ostane.«

- Zdaj, ka tak nazaj odiš, sprvoga bola rejdko, zdaj

Gda je eške v Andovci živo, je biu člen Porabskoga kulturno turističnoga društva; pomago je te tō, gda so pokazali, kak se je indasvejta mlatilo z mašinom

bola nagausta, vidiš kaj tašo, ka je zdaj že ovak, kak gda si še tōj žejvo?

»V taum kratkom časi najbola tau, ka lüstvo eden za drūgim tamira. Rejdsko je tak, gda človek domau pride, ka bi nej stoj mrau, ne mislim samo na Verico, mislim na sausedne vesi tō. Tau je velka falinga, tau starejšo lüstvo mena fejšt fali. Dja sem prvin, še v tisti

zlati cajtaj, v osemdeseti lejtaj dosta bejo z njimi, dosta vse so mi pripovejdali. Dapa ranč tak smo delali tū, gda je trbe-lo, če je tak bilau, te še vnoči. Vnoči smo na gateri žagali, predpodnevom smo malo počejvali, zadvečerek smo v ga-uštjo šli pa smo telko pá podr-li, aj vnoči leko žagamo. Tak je tau bilau, dapa te se je splečalo, lejš je te več vrejdnosti emo, zato ka že te je lejš telko košto kak zdaj. Te je še vsakši pomago drūgoma, če je kakšna sila bejla. Dobro vej, ka vnoči kelkokrat so Sabatin Franci prejk k nam prilateli, gda je krava kotila, pa nej samo oni, drūgi so tū pomagali.«

- V Andovci paulak pri zvau-ni si žejvo več lejt, odtistac si odišo v Sombotel. Ne fali ti, nejti je špajsko, ka ga več ne čūješ?

»K tauma, ka več zvoni zvaun, k tauma sem se že vcujvzejo, mena bola dobro lüstvo fali,

Dori rad ojdi domau v Porabje, največkrat pomaga padaši z Verice Petri Šerfeci

žive, nazaj domau pripelo k materi v Ritkarovce. Mūva sva dobriva padaša pa te zdaj malo ma pomorem drva žagati.«

- Zdaj že več lejt, ka v Sombotel živeš. Kak je kaj tam? Mi bi malo pripovejdo od tauga?

»Sprvoga je lagvo bilau, težko sem se vcujvzejo, vejpa dja sem iz Andovec, iz edne male vesi, gde nas je osemde-set bilau, gde je vsakši pozno

baute, pet minutov pa vse friško si leko tjōjpīš, nej tak kak gda smo še v Andovci bilej, ka si na več dni mogo nutspotjipūvati, zato ka nej bejla bauta. Te smo krōj na tјeden dvakrat meli friškoga, zdaj če štјem, vsikši den friškoga leko dјejm. Tū v Soboteli je baut puno vse, ka štјeš tjōjpiti, tejsto najdeš, samo pejnaze trbej.«

- Dosta odiš vanej po varaši?

tisti, stere sem tam emo, tisti mi fejšt falijo. Nikdar ne pozabim tiste čase, tau so bila najlepša lejta v mojem življenji.«

- Kak si že dotejga mau v več mejštaj živo, ma se zgoditi, ka še gnauksvejta nazaj domau prideš, nej?

»Tau je tak, kak praviš, človek vnaprej nika ne vej, vse se leko zgodi.«

Karči Holec

Aleksander Ružič **SMRT**

»Nikši bole kratek den je že. Nega dugo, ka je za poudne zvonilo, pa je že skoron kmično v goušči.

Ešče malo loudja v talige naberem, pa idem domou. Za gnes je bilou zadosta. V drvarnici se že malo pozna. Če de zima duga, mi drva prav pridejo,« si je tak pomali zgučavo Vendel, da je süje veje vküper isko pa je v talige zлаго. »Zdaj mo že tretjo pout pelo. Pa ešče vütro pa po vütri, pa de že lepi küp drv za zimo kredi. Goušča mi je malo nej za rámom pa nemam daleč. Vütro bi leko žago s seov vzeo, ka bi eno par kuši prkouli nažago. Ka te tak ogenj friško doj ne pride v šparati, da kaj kuše gor dejem.«

Zadovoljen, ka je tak hasnovito pa friško den ta odišo, je s taligami zavino na dvorišče, ali se je nemalo začüdo, da je za dvericami zagledno Kariva in Janoš, šteriva sta ga po tom vö videnji tam čakala.

»Ka pa ščeta zdaj njiva z menov? Mi ščeta nevolu delati,« si je friško tolmačo te obisk, te njemi je pa v glavo kak blisk vdarila svaja of večer pri Ilonki. Strajoma je talige doj djajo in se zagledno v njiva.

»Boug daj dober den, Vendel. Vrli si, ka se že za zimo pripravlaš. Če de duga, de drva trbelo,« se je prvi oglaso Janoš.

»Vama tüdi ...«

»Vendel, müva sva se ti prišla opravičit ... za tisto, včera večer ... v krčmi. Eti sva ti nika prinesla,« je zdaj Kari pod kaput segno in vö privleko dva šöra.

Vendel je po tom friško gor prišo, ka sta nej s slabin k njemi prišla, zato je z meron nazaj pravo:

»Ej, Kari pa Janoš, ka pa tou nosita. Pa ka takše gučita. Jaz sam vama nika ne zamero. Znam, ka vaja Števan proti meni napelava. Njemi se je svet stavo. Za Rusov je glaven bio, zdaj ga je pa čas povozo. Pa ... čemerem je zavolo Ilonke, ka me brani pred njim, pa zavolo Trejze njemi je tüdi nej po vouli. Nemre razmiti, ka se brez njega gnes den tüdi leko kaj zgodi.«

»Aj, zdaj mi je pa dosta ležej. Celo noč sam nej mogo dobro spati,« je z veseljon nazaj pravo Kari.

»Ota z menov, ka si etan na penjej doj sedemo,« je zapovedo Vendel in skočo v zamanico ešče po eden šör. »Boug nas živi,« je pravo Vendel, da so kloncnili z glazhi. »Znata, meni je tüdi žao, ka sam Števani špricer v obraz potočo, ali sam se več nej mogo zadržati.«

»Ha, ha! Tou si je pa isko. Vendel, ti si vendar prvi, šteri se njemi je vüpo prouti postaviti. Meni zavolo toga ešče zdaj na smej ide,« je raztegnó črbinave

lampe Janoš, da so znouva z glažami kloncnili. Tak so se pajdaško dale ta pogučavali, te je pa Janoš samo ednouk pravo:

»Vendel, pa ešče ti moreva nika povedati. Žalosnoga. Ilonkin mož je vnoči mrou.«

Si so doj poglednili in niti eden je nej glave zdigno. Pred sejmi so se risali kepi večerov za njuvin stolom, gé so njim njuvi guči bili do zdaj glavno veselje. Pa Ilonkine trpetaste prsi, štere so vö od ščipkastoga roba silile, da njim je špricere na sto postavljala. In si so se spitavali: de zdaj, da je svaja s Števanom vö vdarila, pa zdaj, da je Ilonkin mož mrou, vsega toga konec?

»Ilonka je dosta pri njem trpela. Ali mož njoj je vseeno bio. Pa deco mata; če glyj so raztepeni po cejlon svejti. Vala Bougi, ka so leko pravi čas vö vujšli z etoga srmaštva,« je po kratkon časi prekino tjučo Kari in pri ton na skrivma pogledavo proti Vendeli.

»Starejšiva, Ilonka pa Pišta, za njeva ne ven, kak sta prek granice vujšla, leke najmlajšome, Karivi, sam pa na desko napravo srnske tace, ka bi graničari nej vidli, ka je nešče odskočo. Te je lekaj v Avstraliji. Ilonka, zdaj kak so Rusi megnili, večkrat dobi dolare od njega. Prle so njej vse vkraj vzejli, zato je te henjo pošilati. Od krčme je pa nikšoga aska nikdar ne mejla, zato ka njej je pokojni vse zapijo,« je zdaj gučo Janoš in te pito Vendela:

»Ka ti na tou praviš, Vendel?«

»Ja, oba mata prav. Jaz tüdi tou tak razmim. Lek i ton, kak sta mi vüva tou gučala, sam malo sam sebe nazaj pogledno. Tou se po navadi te spominamo, da smrt odi. Tri leta je od toga, ka je moja Ilonka mrla. V židanoj fabriki se je vsakši den strupila in na ednok se je samo doj posišila. Najnoga Pišteka so na granici doj strelili, da je ščeo odskočiti, Gizika pa je že tüdi pokojna. Nikdar sam nej zvedo, ka se njoj je zgodilo. Tri pisma, štere sam dobo z Nensškoga, je vse, ka od nje man. Tak je, vidita, tou z menov. Pa z vama je nika nej nači; na stara leta sta tüdi sama ostala. Samo Števan ma ešče ženo pa enoga staroga pojba. Če glyj je nika nej vreden, ma vseeno nekoga za sebov,« je s povešnjenov glavov po tjuma gučo Vendel.

»No, Vendel, ti si zato vseeno nej čista sam,« je ščeo Kari na smej obrniti njuv guč.

»Da de pa spreved,« je, kak da bi nej čüjo, ka je Kari pravo, pito Vendel.

»Vütro v tretjoj vöri,« se je vtistom se od plouta začüjo ženski glas.

»A, ti si, Trejza, odi pa si eden šör vö z zamanice prinesi,« se je razveselo Vendel. »Mi si samo od smrti pogučavlemo. Kaj povej, kak je na tvojem brejgi.«

V tiston sta se Kari pa Janoš zdignila:

»Ideva. Že de pomali kmica, pa zaküriti moren, ka za mojo svinjico repnjek segrejen. Vala lepa, Vendel,« je prijazno pravo Janoš, da sta se s Karivon proti dverican napotila.

»Vendel, zdaj san ti samo špot napravila. Nej si na menej čemerem,« ga je z žarečimi očami poglednila Trejza, da sta Kari in Janoš zavino na cesto.

»Ka bi, ka bi! Že itak vsi znajo za naj. Pa nikoga tou tüdi nika ne briga! Drügome tou nejde v nos kak samo Števani. Kari pa Janoš sta pa rejsan praviva pajdaša.«

»Vendel, nama leko večerjo napravim? Gnes de krčma zaprejta, pa če smen, bi pri tebi ostala tüdi prek nouči.« je Trejza zdaj gor stanila in Vendela po licaj poboužala. Vendel je otrdno, ali je friško tüdi on gor stano in nazaj pravo:

»Dobro, Trejza! Jaz malo v drvarnici tačas drva razsekan, pa je malo ta skladen, ti me pa te pozovi, da de večerja gotova.«

Spravo se je k drvan, ali njemi je delo nej dobro šlo.

»Nika me gnes ta sekira ne bouga, ka vse mimo sekan. Kak da bi me kaj mantralo. Gnes de krčma zaprejta, je pravila Trejza. Mogouče mi tou ne da mejra,« je brodo Vendel, da je lodje na kratko vküp seko. Na spreved je nej dosta lüstva prišlo. Dež je pa li šou. Žutome blati se je nej bilo mogoče ogniti. Lidje so proti grabi šli tak smešno, kak če bi se rece pozibavale. Z drženc je po kaputaj vse doj teklo in vsi so radi bili, ka de spreveda friško konec.

»Tak je že dugo nej dež šou kak gnes. Pokojni je mogo fejest žeden mrejt,« je Vendel čüjo nadza praviti eno od žensk, štere so šle za njim.

»Ja, da je pa on nej bio žeden,« je skoron na glas pravila drüga.

Trejza, štera je stala poleg Vendela, da so mrtvoga v grabo notri spüščali, je po tjuma zašepetnila:

»Števana pa nega. Pa nje pa pojba tüdi nej.«

»Sam si mislo, ka ga nede. Gledam Ilonko. Niti je nej bogve žalosna. Pa ka de? Zdaj de njej ležej,« je po tjuma dale pravo Janoš, šteri je tüdi poleg Vendela stao. »Najbrž nede kaj dosta žalüvala. Krčma de najbrž že vütro pa dale šla. Mam prav, Vendel,« se je znova oglasila Trejza.

Najbrž so tou zadnje tüdi drügi čüli, zato ka je na ednok vse tjuma gratalo. Le mokre grüde, štere so pokopiči v grabo z blatnimi lopatami metali, so po škrinji bovnjale, kak da bi glas vö s pekla šou. Lidje so premočeni in vküp potegnjeni šli proti cesti in zamišleno drobili po mokroj cesti proti svojin kučan.

Svetovni dan poezije

UVELJAVITEV PORTALA »VRABEC ANARHIST« V ENEM LETU

Društvo slovenskih pisateljev je ob svetovnem dnevu poezije, 21. marcu 2018, ponudilo avtorjem priložnost objavljajanja poezije, proze, dramatične, kritike in esejistike na portalu s pomenljivim naslovom Vrabec Anarhist. Portal je dobil ime po neuklonljivem ptičku iz romana Ivana Cankarja Hiša Marije Pomočnice, ki se je na vsak način hotel prebiti na svobodo in ga lahko razumemo kot simbol večne utopije. Kriteriji odločanja pri izbiri literarnih besedil za objavo temeljijo na kakovosti, izvirnosti in umetniški dovršenosti. Odgovorni urednik portala je dr. Igor Divjak. K portalu se bom še vrnil, zdaj pa nekaj informacij o letošnji počastitvi svetovnega dneva poezije v Sloveniji.

Po vseh večjih slovenskih mestih, kjer menijo, da je kultura in v njej literatura pomembna vrednota, so pripravili literarna branja, ponekod,

Slika Pesnik akademskega slikarja Ferija Mesariča, dolgoletnega likovnega opremljevalca knjig v »pokojni« Pomurski založbi, ki bi lahko živela in delovala še zdaj

denimo v Mariboru, pa priznanim besednim ustvarjalcem izročili priznanja. Osrednjo, Glazerjevo nagrado je dobil akademski slikar Bogdan Čobal, častni gost dogodka Slovenija odprta za likovno umetnost – Pogled od zgoraj 2018, o čemer pišem na drugem mestu časnika. Tako je v Ljubljani najbolj znano prebiranje poezije ob Prešernovem spomeniku, kar že vrsto let pripravlja Društvo dramskih umetnikov Slovenije. Branje se vedno začne s Prešernovo Zdravljico, katere del je tudi slovenska himna.

Ob svetovnem dnevu poezije sta se oglasili generalna direktorica Unesca Andrey Adulay, ki je v poslanici poudarila, da poezija predstavlja edinstveno umetnost, ki nas opominja na izjemno raznolikost jezikov in kultur. Predsednica Društva slovenskih pisateljev Aksinija Kermauner pa je v slovenski poslanici povzela verz Srečka Kosovela: »Ta strašni čas, neurejen čas/ poplavlja z nemirom iskanje/ vse naše, vse naše smeri/ nemir in ubija nam sanje.// Ljudje potrebujemo poezijo zdaj bolj kot kdajkoli prej. Kajti v tem izvoltenem času, lažno naphanem z nemirom, izgomazenjem, mistični zven poezije za-trese v nas vrednost, da je pod brezupnim betonom našega sveta skrito še kaj, »nekaj«, za kar je vredno živeti.«

Uvodoma omenjeni, eno leto star portal DSP Vrabec Anarhist je pritegnil veliko število, tudi najbolj znanih slovenskih pesnikov in pisateljev. Poezijo objavlja prek 50 domačih in tujih avtorjev (tudi podpisani), nekaj manj pa prozaistov. Objavljajo Veno Taufer, Svetlana Makarovič, Mustafa Zvizdić, Marko Kravos, Ivo Svetina, Ciril Zlobec, Josip Osti, Feri Lainšček in drugi avtorji vseh generacij in pesniške predstavitev že pokojnih pesnikov in pisateljev.

Kljub resnemu prizadevanju mi ni uspelo odkriti v Prekmurju prireditve, posvečene svetovnemu dnevu poezije 2019. Niti ne tako prese-netljivo, saj v Pomurju nimamo založbe, v Murski Soboti kot regionalnem središču pa ne sodobne knjigarne, ki bi ponujala vse zvrsti literature.

Tekst in foto: Ernest Ružič

NA KRIŽNOJ PAUTI MOLILI ZA BETEŽNIKE

V Sakalauvci so pred osmimi lejtji dali postaviti svetlobni križ, štacije križne pauti so pa dali napraviti 2016. leta. Za štacije so pejsneze dali sami vörnčke, dapa pomagale sta lokalna samouprava pa slovenska samouprava tō. Od tistoga mau je dosta lidi ojdlo k križi molit. Letos v postnom časi so se tak odlaučili, ka do križno paut molili pri štacijaj gor do svetlobnoga križa, steri je 7,38 metra viski.

15. marca je dogodke štacij na Golgoti prebral župnik Tibor Tóth, pri svetlobnom križi so pa slovenski molili za betežnike v vesi.

LRH

SVETILA 90. ROJSTNI DEN

V Slovenski vesi je pred kratkim svetila 90. rojstni den Matjina Rejza (Kozó Józsefné, Terézia Šömenek), stera se rada spomina na mladost, da je rada plesala pa špilala roko-met. Najbola jo tau goradrži, ka so vsigdar kaulek njé njeni najdražji, členi familije, steri go trno radi majo.

LRH

Obnovili zdravstveno ambulanto na Dolnjem Seniku

Ambulanta družinske medicine na Dolnjem Seniku pričakuje paciente v skladu z unijskimi predpisi, saj so jo pred kratkim – zahvaljujoč uspešnemu projektu – popolnoma obnovili.

Župan Zsolt Monek je povedal, da je bil projekt izveden v okviru konzorcija, katerega člana sta bili samoupravi Dolnjega Senika in Sakalovcev. V okviru projekta so obnovili ambulanto družinske medicine v Sakalovcih in na Dolnjem Seniku, kjer so posodobili tudi službe-

no stanovanje zdravnika. Projekt je bil izveden v okviru programa Széchenyi 2020.

Na sliki: župan Zsolt Monek z dvigalom za invalide.

LRH

SPORED SLOVENSКИH TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV

**OD 29. MARCA
DO 7. APRIL**

PETEK, 29.03.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 11.45 Slovenski magazin, 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Tarča, Globus, Točka preloma, 15.25 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 15.55 TV-izložba, 16.25 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Zadnja beseda! 18.00 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 18.10 Rija in Krokodil: Grad, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 21.25 Na lepše, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.05 Plima, avstralsko-britanski film, 0.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.10 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.05 Info kanal

PETEK, 29.03.2019, II. spored TVS

6.00 Info kanal, 11.00 Slastna kuhinja, 11.10 Dobro jutro, 13.25 Dober dan, 14.45 Prislunimo tišini, 15.10 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 15.35 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 16.00 Migaj raje z nami, 16.25 Ker si upam, koncert Anike Horvat z gosti, 17.50 Kjer bom doma (IV.): Težave s Harryjem, avstralska nadaljevanka, 18.50 Judo: svetovni pokal, 20.00 Rokomet - liga NLB: 2. kolo končnice, 22.15 Televizijski klub, 23.05 Zadnja beseda!, 23.45 Videotrak, 0.20 Zabavni kanal

SOBOTA, 30.03.2019, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.25 Čist zares: Fitnes, 10.55 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 11.20 TV-izložba, 11.35 Tednik, 12.40 Kaj govoriš? = So vakeres? 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.50 TV-izložba, 14.05 Zadnja beseda! - izbor, 15.05 Aralkum - najmlajša puščava na svetu, francoska dokumentarna oddaja, 16.00 Ekipa Bled, slovenska nadaljevanka, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Duhovni utrip, 17.35 Alpe-Donava-Jadran, 18.00 Ozare, 18.10 Ambienti, 18.40 Reaktivčki: Velikanov prehod, Severna Irska, risanka, 19.00 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Joker, kviz, 21.20 Kaj dogaja? Z Jonasom, 21.55 Tujca, britanska nadaljevanka, 22.45 Poročila, Šport, Vreme, 23.20 Amaterji, koprodukcijski film, 1.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.40 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 2.35 Info kanal

SOBOTA, 30.03.2019, II. spored TVS

6.25 Videotrak, 7.00 Najboljše jutro, 9.30 Na lepše, 10.15 Migaj raje z nami, 10.55 Alpsko smučanje - državno prvenstvo, 13.00 Slastna kuhinja, 13.35 400 let iskanja, dokumentarni portret goslarja Vilima Demšarja, 14.30 Nogomet - državno prvenstvo: Domžale : Olimpija, 24. kolo, 16.45 Judo: svetovni pokal, 18.00 Avtomobilnost, 18.30 Električne sanje; Miha Kralj, dokumentarni film, 19.45 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 20.05 Bodibilder, francoski film, 21.50 Zvezdana, 22.35 2Cellos v sydneyjski operi, 0.15 Videotrak, 0.45 Nogomet - državno prvenstvo: Domžale : Olimpija, 2.30 Zabavni kanal

NEDELJA, 31.03.2019, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 10.00 Govoreči Tom in prijatelji: Slavna pošast, risanka, 10.10 Špasi učitelj: Pes, nizozemska otroška nanizanka, 10.35 TV-izložba, 10.50 Naravni parki Slovenije: Kočevski pragozd, dokumentarna oddaja, 11.20 Ozare, 11.25 Obzorja duha, 12.00 Ljudje in zemlja, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 14.45 Ižanska pravda, kratki igrani film AGRFT, 14.55 TV-izložba, 15.15 Mladost norost, italijanski film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket, 18.40 Zmajči zmaj: Čarobni prvi april, risanka, 19.00 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Ekipa Bled, slovenska nadaljevanka, 20.30 Intervju, 21.20 Šport - nogomet, 21.30

Poročila, Šport, Vreme, 21.50 Drugi so molčali, koprodukcijski dokumentarni film, 23.25 Mladi virtuoz, Anamarija Lajh, 23.40 Nova Shakespeareova pesmarica: Švica, 23.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.15 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.10 Info kanal

NEDELJA, 31.03.2019, II. spored TVS

6.20 Videotrak, 6.50 Duhovni utrip, 7.05 Koda, 7.40 Slastna kuhinja, 7.55 Glasbena matineja, 10.30 Svetovni popotnik: Najzanimivejše afriške pustolovščine, 12.00 Joker, kviz, 13.55 Mundiya Kepanga - papuanski glas gozdov, francoska dokumentarna oddaja, 15.00 Judo: svetovni pokal, 16.55 Rokomet - pokal Slovenija (Ž): finale, 18.55 Megabiti energije: Energija, ki jo uporabljamo, dokumentarna oddaja, 19.10 Videotrak, 19.50 Zrebanje Lota, 20.00 Po poteh sužnje, francoska dokumentarna serija, 20.55 2Cellos 2Obraza, glasbeni dokumentarni film, 21.55 Vikend paket, 23.15 Zvezdana, 23.55 Kaj dogaja? Z Jonasom, 0.25 Videotrak, 0.55 Rokomet - pokal Slovenija (Ž): finale, 2.20 Zabavni kanal, 5.25 Videotrak

PONEDELJEK, 01.04.2019, I. spored TVS

6.10 Utrip, Zrcalo tedna, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 11.50 Obzorja duha: dr. Aleš Ušeničnik za naš čas, 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Profil: Ingo Schulze, 14.15 TV-izložba, 14.30 S-prehodi: Politični premiki v življenju Slovencev v Italiji, 15.00 Dober dan, Koroška, 15.30 TV-izložba, 16.05 Otroški program: Op! 16.25 Čist zares: Fitnes, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Zadnja beseda! 18.10 Bacek Jon: Striženje, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio city, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Umetni raj: Dokumentarni film - zrcalo sveta, 23.30 Glasbeni večer, 0.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.55 Info kanal

PONEDELJEK, 01.04.2019, II. spored TVS

6.00 Info kanal, 10.30 Otroški program: Op! 11.00 Slastna kuhinja: Cezarjeva solata s piščancem, 11.10 Dobro jutro, 14.10 Dober dan, 15.00 Na lepše, 15.30 Hitlerjeva biblija, dokumentarni film, 17.00 Ljudje in zemlja, 17.55 Kjer bom doma, avstralska nadaljevanka, 18.55 Otroški program: Op! 19.20 Videotrak, 20.00 Svetovni popotnik: Vzpon in propad Britanske Indije, 21.05 Bergman, švedska dokumentarna oddaja, 23.10 Odvisniki od spleta, izraelsko-ameriški dokumentarni film, 0.30 Niko, kratki igrani film, 0.45 Videotrak, 1.20 Zabavni kanal, 5.25 Videotrak,

TOREK, 02.04.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 11.40 Umetni raj: Dokumentarni film - zrcalo sveta, 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Studio city, 14.25 TV-izložba, 14.40 Duhovni utrip, 14.55 TV-izložba, 15.30 Kanape - Kanapé, oddaja TV Lendava, 16.00 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Koda, 18.05 Ernest in Celestina: Snežni metež, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Resnica o aferi Harry Quebert, ameriška nadaljevanka, 20.50 Očetje in sinovi, koprodukcijska dokumentarna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.05 Pričevalci, 0.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.55 Info kanal

TOREK, 02.04.2019, II. spored TVS

6.00 Info kanal, 11.00 Slastna kuhinja, 11.10 Dobro jutro, 14.15 Dober dan, 15.00 Alpe-Donava-Jadran, 15.25 Avtomobilnost, 16.30 Joker, kviz, 17.50 Kjer bom doma, avstralska nadaljevanka, 18.55 Kdo si pa ti?, dokumentarna serija o mladostnikih, 19.25 Videotrak, 20.00 Vitaminski dodatki - čudež ali utvara,

britanska dokumentarna oddaja, 20.55 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek: Marko Mandić, 21.40 Pogrešani, švedska nadaljevanka, 22.35 Kaj govoriš? = So vakeres?, 22.50 Zadnja beseda!, 23.40 Videotrak, 0.15 Zabavni kanal, 5.25 Videotrak

SREDA, 03.04.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 11.50 Koda, 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Intervju, 14.20 TV-izložba, 14.30 Osmi dan, 15.00 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 15.35 TV-izložba, 16.05 Male sive celice: OŠ Dušana Flisa Hoče in OŠ Milojke Štrukelj Nova Gorica, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Krasni Kras, dokumentarni film, 17.55 # Tu EU: Henna Virkkunen - podnebne spremembe, 18.00 Trobka in Skok: Lovljenje, risanka, 18.10 Jurij in Pavel: Štorklja, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Ameriška pastorala, ameriški film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Sveto in svet, 23.50 Krasni Kras, dokumentarni film, 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.40 Info kanal

SREDA, 03.04.2019, II. spored TVS

6.00 Info kanal, 9.55 Kanape - Kanapé, oddaja TV Lendava, 11.00 Slastna kuhinja, 11.10 Dobro jutro, 14.10 Dober dan, 15.00 Mednarodna obzorja: Razdruženo kraljestvo, 16.00 Ambienti, 16.30 Vikend paket, 17.50 Kjer bom doma, avstralska nadaljevanka, 18.50 Ribič Pepe: Kako je bil Pepe prepogumen, mozaična oddaja za otroke, 19.15 Videotrak, 19.50 Zrebanje Lota, 20.00 Koncerti za mlade: Humor v glasbi, glasbeno-izobraževalna serija L. Bernsteina, 21.10 Moje mnenje, 22.00 Vojna in mir, britansko-ameriška nadaljevanka, 22.50 ANDRE RIEU: WELCOME TO MY WORLD 2, glasbeno-dokumentarna serija, 23.40 Življenje brez mladosti: Pričevanje Staneta Kirna, dokumentarni film, 0.30 Videotrak, 1.05 Zabavni kanal, 5.25 Videotrak

ČETRTEK, 04.04.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 11.45 Krasni Kras, dokumentarni film, 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Moje mnenje, 14.25 TV-izložba, 14.40 Slovenci v Italiji, 15.10 Moj gost/Moja gostja - Vendégem, oddaja TV Lendava, 15.40 TV-izložba, 16.15 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 17.55 Na kratko: Konvencije 18.00 Balončkovo: Ptičje strašilo, risanka, 18.10 Mišo in Robi: Gnezdo, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.30 Veliki slikarji na malem zaslonu: Van Gogh - nov pogled, britanska dokumentarna serija, 0.25 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 0.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.10 Info kanal

ČETRTEK, 04.04.2019, II. spored TVS

6.00 Info kanal, 11.00 Slastna kuhinja: Slani profiteroli, 11.10 Dobro jutro, 14.10 Dober dan, 14.50 Portret dr. Bruna Hartmana: Na poti pride vse naproti, 15.40 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek: Marko Mandić, 16.25 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 17.55 Kjer bom doma, avstralska nadaljevanka, 18.55 Fircbologi, mozaična oddaja za otroke, 19.25 Videotrak, 20.00 Z Montyjem Donom po rajskih vrtovih, britanska dokumentarna serija, 21.00 Avtomobilnost, 21.35 Ambienti, 22.05 Pred upokojitvijo, TV-priredba gledališke predstave Prešernovega gledališča Kranj, 23.30 Slovenska jazz scena: Marko Črnčec Trio feat. Jonathan Hoard, 0.30 Videotrak, 1.00 Zabavni kanal, 5.25 Videotrak

POZVANJE

Slovenska zveza pa Slovenska narodnostna samouprava Sakalovci Vas lepou zoveta
v soboto, 30. marca 2019, na 17.00 vőro

v kulturni dom v Sakalovce na
PORABSKI GLEDALIŠKI VEČER.

Ob tej priliki bau nutpokazana nauva igra
Milivoja Mikija Roša: Šaula za penzioniste, štero nut
pokaže gledališka skupina ZSM Nindrik-indrik.

V programi sodelüvle gledališka skupina Veseli pajdaši
ZSM Števanovci z igrov Lacija Kovača: Pri doktorcé.

Forum zagovornice Slovencev na Madžarskem Erike Kőles Kiss.

MEGHÍVÓ

A Magyarországi Szlovének Szövetsége és a Szakonyfalui
Szlovén Nemzetiségi Önkormányzat tisztelettel meghívja Önt
A RÁBAVIDÉKI SZÍNJÁTSZÓ ESTRE,
melyre 2019. március 30-án 17. órakor kerül sor
a szakonyfalui kultúrházban.

Az est folyamán bemutatásra kerül Milivoj Miki Roš:
Šaula za penzioniste című új darabja a MSZSZ Nindrik-indrik
színjátszó csoportjának előadásában, valamint Kovács László:
Pri doktorcé című darabja a MSZSZ Veseli pajdaši színjátszó
csoportjának előadásában.

Kissné Kőles Erika szlovén nemzetiségi szósóló fóruma.

Organizátorja:

Slovenska narodnostna
samouprava Sakalovci

Nak program je podprl:
REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE ZA SLOVENCEV
ZAMEJSTVU IN PO SVETU

20. JUBILEJNI OBČNI ZBOR V SOMBOTELU

25. januarja 1999 se je v novna seja Slovenskega Sombotelu odvijala usta- kulturnega društva Avgust

Pavel. Letos, 23. marca, so priredili 20. jubilejni občni zbor društva, na katerem je predsednica Ibolya Dončec Merkli podala poročilo o delovanju civilne organizacije v lanskem letu in člane seznanila z letošnjimi načrti. Po seji je slovenska parlamentarna zagovornica Erika Kőles Kiss prisotne opozorila na pomen registracije pred jesenskimi lokalnimi in narodnostnimi volitvami.

Če bi vsi skrb meli na red, bi tau nej trbelo

Civilni forum v Monoštri vsako leto sprtotej vőrazglasi akcijo za čisti varaš, kam zové vse varaške civilne organizacije, stere se vcuj držijo, tau je kaulek petdeset. Ne vejim, kelko ji pride vküp, ponavadi furt isti tisti, nisterni pa nikdar nej. Letos je ta akcija 22. pa 23. marciüša bila. Društvo porabski slovenski penzionis-

tov je samo mlajše varaške penzionistke zvalo na tau delo, etak se nas je podalo samo 6, tak ka nam je ena Slovenčarka tü z dobre vaule pomagala. Mi, slovenski penzionisti, svoj tau mamod avtobusne postaje na Hunyadi pauti pa taum tisti grombau prauti kosne fabrike, kaulek Lapinča, Füzesi pauti nazaj do gimnazije. Pri družinski ižaj je rejsan lejpi red, držine kaulek rama red, čistaučo držijo. Ali po šancaj po vekšom tali, gdé nejga ramov pa pod mostaum Rabe, kaulek Lapinča, taum smo eške na tjöjpe dola sipleno smetke tü najšli, pa tau največ so kaštüle (pločevinke) za piti, flakoni, mnaugo papirov, cigaretlinške kaštüle. Ka smo eške najšli pod mostaum pa pri maloj kapejli, tisto ranč ne smejm dola spijsati. Od toga pa ranč nemo gunčali, kelko cigaretlinški čikov je vsepovsedi, če bi tisto tü vküper brali, té bi se tri dni leko vküp zgrabilo pa bi nej zgotovili. Tau nikak ne moremo porazmeti, zakoj delajo tau nisterni, vej pa gnes nam smetke odpelajo od rama, mamov Monoštri tašno mesto, kam leko vse odpelamo pa dola damo. Gda zrastemo gora k tomi, ka lüstvo nede škaudilo eden drügomi, gda se navčimo, ka smetke dosta škoda déla v naravi, lufti s tejm pa vsejm, steri živemo. Eške dobro, ka vekši tau lüstva skrb ma nej samo kaulek svojga rama, liki na cejlo naravo, varaš, zatok aj v lejpom, čistom pa zdravom varaši leko živemo.

Klara Fodor
kejp: Pável Tamás

RADIO MONOŠTER

9970 Szentgotthárd, Gárdonyi u.1.
info@radiomonoster.hu
Tel/Fax: +36-94-554-126

Szentgotthárd / MONOŠTER 106.6 MHz
Felsőszölnök / Gornji Senik 97.7 MHz

Vsak dan / Naponta : 12.00-16.00

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobota;
Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava, Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB